

VERSLAG van de hybride vergadering van de Financiële Audit Commissie van 22 november 2023

Voorzitter:

Mevrouw drs. S. Kennedy-Doornbos (CU)

Aanwezig:

De heer H. Bakker (gedeputeerde)

De heer H. Adriani (PvdA), mevrouw Blekxtoon (Volt), de heer ing. L.C. van den Dikkenberg (SGP), de heer D. Gilissen (VVD), de heer B. de Hartog (FvD), mevrouw Hoek (50PLUS), de heer V. Janssen (VVD), de heer De Jong (Volt), de heer M. Koren (CDA), de heer J.W. Langenbach (D66), mevrouw A. Oude Luttikhuis (BBB), de heer H. Wolting (ChristenUnie)

Van ambtelijke zijde aanwezig:

de heer F. Kools (Statengriffie), mevrouw Miltenburg (Statengriffie), de heer E. Philips (provincie Utrecht), mevrouw D. Muda (Notuleerservice Nederland).

Opening en algemeen

1. Opening

De voorzitter opent de vergadering om 9.00 uur en heet iedereen van harte welkom. Er is bericht van verhindering ontvangen van mevrouw Beugelsdijk en de heer Luiks wegens ziekte.

2. Vaststellen agenda

De voorzitter legt uit dat de volgorde van de behandeling van de financiële stukken bewust gekozen is, omdat deze stukken in financiële zin op elkaar voortborduren. De resultaten van de Slotwijziging 2023 bepalen het vertrekpunt van de Eerste begrotingswijziging en dat vormt weer het vertrekpunt voor de Tweede begrotingswijziging, waarin de ambities van het coalitieakkoord zijn verwerkt. Het college had kunnen volstaan met één Statenvoorstel, maar vanwege de transparantie heeft het college het gesplitst in twee begrotingswijzigingen. Bij agendapunt 9 zal de heer Janssen verslag doen van de stand van zaken in de commissie-Janssen en de werkgroep-Stranddagen daarbij betrekken.

De heer Janssen mist op de agenda een voorstel over de rechtmatigheidsverantwoording dat voor het einde van dit jaar tot besluitvorming zou moeten leiden.

De voorzitter antwoordt dat dit staat bij agendapunt 13, SV Normenkader 2023 en wijzigingen in financiële – en controle verordening.

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

3. Mededelingen

De voorzitter heeft de volgende mededelingen:

- Het concept Auditplan 2023 van de accountant is en beschikbaar op het SIS. Het zal in het bijzijn van de accountant besproken worden in de vergadering van 17 januari 2024.
- De bij de behandeling van het SV Treasury statuut en beleid toegezegde verdiepende sessie is, gezien de volle agenda vandaag, verplaatst naar januari 2024 en zal als een aparte informatiesessie georganiseerd worden.
- Op 17 januari 2024 wordt de Financiële Werkgroep FAC geïnformeerd over het proces met betrekking tot het Europese aanbestedingstraject voor een nieuwe accountant.

4. Ingekomen stukken FAC

Er zijn geen ingekomen stukken.

5. Ingekomen stukken vanuit GS

Er zijn geen ingekomen stukken.

6. Verslag Financiële Audit Commissie van 11 oktober 2023

Het verslag van de vergadering van 11 oktober 2023 wordt vastgesteld.

7. Termijnagenda en motielijst

Er zijn geen vragen of opmerking over de termijnagenda en motielijst.

8. Rondvraag

Er zijn geen rondvragen ingediend.

9. Terugkoppeling commissie Janssen

De voorzitter geeft het woord aan de heer Janssen.

De heer Janssen deelt mee dat de commissie-Janssen inmiddels advies heeft ingewonnen van de accountant en de concern controller met betrekking tot de vraag hoe de P&C-cyclus eruit zou moeten zien. Waarschijnlijk zal voorgesteld worden om te gaan werken met een voorjaarsnota die meer financieel-technisch van aard is en een wat meer inhoudelijk geladen najaarsnota. Er zal meer nadruk gelegd worden op het kunnen bijsturen en monitoren van ontwikkelingen van beleid. De ambtelijke organisatie denkt dat dit uitvoerbaar en realistisch is. De wens om de informatie minder omvangrijk en toegankelijker te maken en een betere ondersteuning door digitale hulpmiddelen zijn erbij betrokken. De commissie adviseert bovendien om de indicatoren in de diverse stukken beter te laten aansluiten bij de actualiteit en de provinciale rol. De commissie heeft zich ook beziggehouden met de vraag waar en wanneer de P&C-producten besproken moeten worden. De heer Janssen verkondigt in dit geval niet zijn eigen standpunt, maar het meerderheidsstandpunt van de commissie. De commissie vindt het verstandig om alle P&C-producten in één gezamenlijke commissievergadering te bespreken in plaats afzonderlijk in alle commissies. De commissie-Janssen zal zich hierna richten op de toekomst van de FAC als commissie. Tot slot roept de heer Janssen zijn collega's op om vragen of opmerkingen te delen met de commissie, want zij wil graag tot een gedragen voorstel komen.

Mevrouw Blekxtoon vraagt of de commissie ook gekeken heeft naar een zomernota.

De heer Janssen antwoordt dat de commissie zal adviseren om daar niet meer door te gaan.

Mevrouw Blekxtoon vraagt of de commissie ook een mening heeft over de plaats, waar uitgelegd wordt wat er niet gehaald gaat worden. Zij vindt de begroting, waar het nu staat, een vreemde plek.

De heer Janssen antwoordt dat dat precies de reden is waarom de commissie voor een beleidsrijke najaarsnota pleit, zodat de Staten over die informatie beschikken bij het bespreken van de begroting.

Mevrouw Blekxtoon vindt dat goed om te horen en voegt eraan toe dat Volt ook groot voorstander is van meer digitale ondersteuning.

Mevrouw Oude Luttikhuis is nieuwsgierig naar de persoonlijke mening van de heer Janssen over de vraag waar en wanneer de P&C-producten besproken zouden moeten worden.

De heer Janssen zou het laten, zoals het nu is, maar hij was de enige in de commissie die dat vond.

Mevrouw Oude Luttikhuis denkt dat meer efficiency in het bespreken van de stukken heel welkom is.

De heer Gilissen vraagt of de heer Janssen iets meer kan vertellen over de overwegingen van de commissie bij het advies om alle stukken in één gezamenlijke commissie te bespreken. Hij is bang dat dat ten koste zou gaan van de kwaliteit en de diepgang van het debat.

De heer Janssen antwoordt twee overwegingen een rol speelden. Ten eerste zijn de besprekingen in de vakcommissies vaak minder inhoudelijk en ten tweede wordt volgens de commissie de integraliteit bevorderd, als de stukken in aanwezigheid van alle Staten besproken worden. Hijzelf is bang dat in dat geval alleen de financiële woordvoerders het woord gaan voeren, terwijl hij vindt dat een begroting niet alleen het domein van de financiële woordvoerders zou moeten zijn.

De heer Gilissen zou er juist voor willen pleiten om vooral het inhoudelijke debat in de commissie te voeren, gezien het grote aantal, brede moties dat is ingediend bij de behandeling van de begroting.

De heer Janssen neemt zijn opmerking mee. Het voorstel wordt nog verder uitgewerkt. Tot slot bedankt hij de commissieleden voor hun input.

Ter bespreking

10. SV Slotwijziging 2023

De voorzitter geeft een korte toelichting. Dit is het laatste product in de P&C-cyclus dat de mogelijkheid biedt om bijstellingen door te voeren in de Begroting 2023. Er wordt niet gerapporteerd over de voortgang op de beleidsdoelen, maar er wordt wel een toelichting gegeven op de financiële stand van zaken per beleidsdoel en de prognose voor de laatste maanden van het jaar. De bijstellingen hebben tot doen om zo veel mogelijk aan te sluiten bij de verwachte baten en lasten in de Jaarstukken 2023. Zij geeft gelegenheid voor vragen en opmerkingen.

Eerste termijn

De heer Adriani ziet dat er ontzettend veel werk in gestoken is, maar deze slotwijziging is wat hem betreft overcompleteet. De beantwoording van zijn enige technische vraag heeft geleid tot een overzichtelijke en handzame tabel die voldoende informatie biedt. Met dit soort tabellen en de afspraak dat afwijkingen onder de 250.00 euro niet worden toegelicht zou een slotwijziging van ongeveer tien pagina's mogelijk zijn volgens hem. Daar pleit hij voor. De PvdA gaat instemmen met deze slotwijziging.

De heer Gilissen is ook zeer onder de indruk van de omvang van het voorstel en hij sluit zich dan ook aan bij de oproep van de heer Adriani. In de slotwijziging worden taken die niet of niet volledig zijn uitgevoerd overgeheveld. Hij constateert dat vaak het volledige restant van het budget wordt overgeheveld, terwijl wat hem betreft moet worden gekeken of het initiële beleidsdoel in het volgende jaar dan wel helemaal gerealiseerd kan worden. Hij vraagt of dat gebeurt.

De heer Van den Dikkenberg sluit zich volledig aan bij de vraag van de heer Gilissen en bij de opmerking van de heer Adriani over de omvang van het stuk. Hij denkt ook dat de tabel van de heer Adriani met een kleine toelichting voldoende zou zijn voor een slotwijziging, die immers alleen de administratieve wijziging is die nodig is voor de accountant.

De heer Wolting vindt deze slotwijziging ook veel te omvangrijk. Hij zou wel een keer het debat willen voeren over het overhevelen van budgetten, want het jaarlijks doorschuiven van tientallen miljoenen euro's maakt alles erg onoverzichtelijk. Hij pleit voor de fundamentele keuze om geen budgetten over te hevelen.

De voorzitter geeft gedeputeerde Bakker het woord voor een reactie in eerste termijn.

Gedeputeerde Bakker sluit zich aan bij de opmerkingen over de omvang van het stuk, dat ten koste gaat van de leesbaarheid. Hij zou het liefst voor volgend jaar al willen toewerken naar een stuk van tien tot twintig pagina's, waarmee de Staten voldoende informatie krijgen en een hoop werk bespaard zou kunnen worden. Het lijkt hem niet wenselijk om helemaal geen budgetten over te hevelen, maar hij is het ermee eens dat heel scherp gekeken moet worden of een beleidsdoel in het volgende jaar wel gerealiseerd kan worden en, misschien nog wel belangrijker, wat daarvoor nodig is. Daar wordt ook nu wel degelijk naar gekeken, maar het kan scherper.

De voorzitter geeft gelegenheid voor een tweede termijn.

Tweede termijn

De heer Gilissen vraagt hoe de gedeputeerde denkt over het uitgangspunt dat middelen in principe vervallen, tenzij is aangetoond dat die het volgende jaar wel ingezet worden.

Gedeputeerde Bakker antwoordt daarvoor nu een 'drietrapsraket' wordt gehanteerd:

1. Als de uitvoering in het lopende jaar door incidentele omstandigheden is vertraagd;
2. Het moet mogelijk zijn om de activiteiten in het volgende jaar wel uit te voeren;
3. En in de begroting van het volgende jaar zijn voor dezelfde activiteiten geen of onvoldoende middelen beschikbaar.

In alle andere gevallen vallen de middelen terug aan de algemene middelen.

De voorzitter hoort een aantal suggestie die de commissie-Janssen kan meenemen.

De heer Adriani vraagt of het klopt dat van de 14 miljoen euro slechts 900.000 euro feitelijke overhevelingen betreft en dat de rest meer terugvloeiingen zijn naar reserves voor meerjarige doelstellingen zijn.

De heer De Hartog schaarst zich nadrukkelijk achter de vragen en opmerkingen die gemaakt zijn. Puur voor de efficiëntie heeft hij niet zelf het woord gevoerd.

Gedeputeerde Bakker bevestigt wat de heer Adriani zegt. Hij begrijpt dat dit een onderwerp is, waarmee Gedeputeerde Staten direct aan de slag moeten.

De heer Van den Dikkenberg is nog een vraag vergeten te stellen. Op pagina 32 staat dat een structurele taakstelling is ingeboekt op de Natuurcompensatiebank ten gunste van de algemene middelen, terwijl die bank mede met bijdragen van derden gevuld wordt om natuur te compenseren. Hij vraagt zich af of het financieel-technisch wenselijk is om dat zo te doen, want nu blijkt dat die afroaming in één keer teruggedraaid moet worden. Hij stelt voor om dat soort externe geldstromen strikt gescheiden te houden van opgelegde taakstellingen.

Gedeputeerde Bakker weet het antwoord op de financieel-technische kant van de zaak niet en stelt voor om daar schriftelijk op terug te komen. De inhoudelijke kant van de vraag hoort thuis bij zijn vakcollega.

De heer Van den Dikkenberg vraagt of de gedeputeerde dan gelijk de vraag wil beantwoorden of de provincie op meer plekken middelen van externe geldschieters heeft afgeroomd. Het gaat hem om het systeem dat blindelings taakstellingen worden toegepast, terwijl er soms concrete verplichtingen en externe geldstromen onder liggen.

Mevrouw Hoek is hoe dan ook huiverig voor bijdragen van ontwikkelaars. Zij vraagt de gedeputeerde om in zijn schriftelijke reactie ook in te gaan op de vraag of daarmee het risico bestaat dat de provincie zich te veel afhankelijk maakt van voorstellen van ontwikkelaars.

Mevrouw Blekxtoon merkt op dat vertraging in de vergunningverlening bij gemeenten een van de externe factoren is die leiden tot het doorschuiven van budgetten. Zij vraagt of het mogelijk is om daar strakker op te sturen.

De heer Koren kan zich niet voorstellen dat budgetten zondermeer worden overgeheveld. Hij vraagt om wat meer toelichting daarbij.

De heer Wolting heeft het idee dat er heel veel operationele zaken bij zijn die niet bij Provinciale Staten thuishoren. Hij stelt voor om het realiseren van de doelen gewoon aan Gedeputeerde Staten over te laten en dit soort zaken niet in de rapportage op te nemen.

De voorzitter geeft het woord aan de gedeputeerde in tweede termijn.

Gedeputeerde Bakker heeft de criteria die gelden bij overhevelingen al genoemd. Er wordt uiteraard gekeken of realisatie in het volgende jaar realistisch is. In reactie op mevrouw Blekxtoon zegt hij dat er vanuit de beleidsdomeinen zeker op gestuurd wordt om binnen de realisatietermijn te blijven, maar dat hij het betwijfelt of dit ook vanuit de financiële kolom zou moeten gebeuren.

Mevrouw Blekxtoon geeft als bijvoorbeeld dat de provincie de middelen voor het bosbeleid in de gemeente Leusden moet doorschuiven als gevolg van vertraging in de vergunningverlening bij de gemeente. Zij vraagt of dat niet wat efficiënter kan.

Gedeputeerde Bakker antwoordt dat dat af en toe een gegeven is. Als de provincie een doel wil realiseren, terwijl de jaargrens overschreden wordt, dan zit er niets anders op dan de middelen over te hevelen. Hij is het wel met haar eens, dat versneld moet worden waar mogelijk. In reactie op mevrouw Hoek zegt hij dat hij de bedragen van ontwikkelaars een zegen vindt, mits juridisch goed geborgd. Hij heeft al eerder toegezegd schriftelijk terug te komen op de vraag van de heer Van den Dikkenberg over afomingen en onderliggende verplichtingen.

De voorzitter concludeert dat er verder geen vragen zijn en dat de FAC adviseert om het voorstel als hamerstuk te agenderen voor Provinciale Staten.

11. SV Eerste begrotingswijziging

De voorzitter geeft een inleiding. In dit SV wordt een aantal wijzigingen voorgesteld in de programma's Bestuur, Landelijk Gebied en Bodem, water en milieu. De bespreking in de FAC is technisch van aard; de inhoudelijke bespreking vindt plaats in de commissies BEM en RGW. Vooruitlopen op deze vergadering is één technische vraag gesteld door de PvdA, die direct heeft geleid tot een erratum bij het SV. De beantwoording en het erratum staan in het SIS.

De heer Janssen heeft geleerd dat voor autonome wijzigingen de vier o's van toepassing moeten zijn: onvoorzien, onvoorspelbaar, onuitvoerbaar en onvermijdelijk. Hij vraagt zich af in hoeverre een IPO-congres voldoet aan de criteria. Wat hem betreft is dit een beleidsbesluit en geen autonome wijziging. Inhoudelijk heeft de VVD overigens helemaal geen bezwaar.

De voorzitter constateert dat er verder geen vragen zijn en geeft het woord aan de gedeputeerde.

Gedeputeerde Bakker geeft de heer Janssen helemaal gelijk. Hij concludeert dat in volgende P&C-producten duidelijk moet worden aangegeven wat wel en niet autonoom is.

De voorzitter concludeert dat de FAC adviseert om ook dit voorstel als hamerstuk te agenderen voor Provinciale Staten.

12. SV Tweede begrotingswijziging & SB Strategische college agenda

De voorzitter geeft een korte inleiding. Gedeputeerde Staten geven hiermee uitwerking aan het coalitieakkoord. In deze begrotingswijziging wordt in financieel-technische zin voortgeborduurd op de eerste begrotingswijziging. Omdat het gaat over de verwerking van het coalitieakkoord is gekozen voor een apart SV.

De heer Van den Dikkenberg heeft een paar opmerkingen die betrekking hebben op de verwerking van zaken die nog in het ongewisse zijn en vindt die op sommige punten te permanent en ongelukkig:

- De keuze om de stelpost voor coalitieakkoord in de algemene middelen onder te brengen. Hij vraagt zich af waar fondsen als instrument zitten in de nota Reserves en Voorzieningen en in de Financiële Verordening en hoe de governance van de Staten daarbij geregeld is. Volgens de Wet van Wijntjes moeten bestaande reserves zonder plan en/of financiële onderbouwing toegevoegd worden aan de algemene reserve. In dit geval zijn er nog geen plan en geen onderbouwing en zouden de middelen dus ook niet ondergebracht mogen worden in een apart vehikel.
- Op pagina 10 staat dat de provincie meer exploitatiesubsidies gaat toepassen. Hij zou die liever willen afbouwen; hij pleit juist voor meer projectsubsidies en prestatiegerichte subsidies.

De SGP komt in de commissie BEM terug op de beoordeling van de cijfers en scores.

De heer De Hartog is het volledig eens met de heer Van den Dikkenberg dat het niet juist is om geld te reserveren, terwijl er nog geen plan is.

De heer Janssen vindt het goed dat er met fondsen en reserves wordt gewerkt, maar dan wel binnen het kader dat in de vorige periode is afgesproken voor revolverende fondsen.

De heer Van den Dikkenberg vraagt bij interruptie of alle fondsen die ingesteld worden, revolverend zijn.

De heer Janssen begrijpt uit het stuk dat er onderzoek wordt gedaan naar revolverende fondsen en dat deze daarom nog niet als besluit worden voorgelegd.

De heer Van den Dikkenberg leest dat er ettelijke miljoenen euro's in een fonds gaan, maar niet dat het revolverend is.

De heer Janssen benadrukt dat de Staten er nu ook geen besluit over nemen. Hij vervolgt zijn betoog. In het coalitieakkoord wordt ook gesproken over een doorkijk naar 2030-2040. Hij vraagt hoe die eruit komt te zien, omdat een deel van de investeringsmiddelen niet in deze begroting, maar in toekomstige begrotingen landen. Het viel de VVD daarbij op dat er in 2024 behoorlijk veel beleid naar Provinciale Staten komt. Spreker vraagt of er een realitycheck is gedaan op de uitvoerbaarheid en haalbaarheid van die plannen. Met andere woorden; hij vraagt zich af of dat in de praktijk wel te doen is.

Mevrouw Hoek heeft eerder voorgesteld om een tijdpad te koppelen aan subsidies, omdat er vrij weinig controle is bij lage bedragen en om te voorkomen dat het te lang op de balans blijft staan, terwijl het niets uitgevoerd wordt. Zij vraagt of daarop al actie ondernomen is.

De voorzitter geeft het woord aan de gedeputeerde voor een reactie op de vragen en opmerkingen.

Gedeputeerde Bakker legt in de reactie op de zorgen van de heren Van den Dikkenberg en De Hartog uit dat het college wel degelijk heeft geprobeerd om, zoals de heer Janssen het noemt, een soort realitycheck te doen op de plannen, waarvoor het beleid en de programma's al in de steigers staan. Het college vraagt aan Provinciale Staten om de mogelijkheid te geven om daar dan ook direct mee aan de slag te gaan per 1 januari 2024. Uit oogpunt van transparantie heeft het college de overige financiële middelen uit het coalitieakkoord in een stelpost gereserveerd, omdat daarvoor eerst nog wel werk te doen is. De plannen die daarvoor gemaakt worden, komen aan de orde bij de kadernota of de verschillende programma's. Het college heeft geprobeerd om de Staten op deze manier zo veel mogelijk zeggenschap te geven. In antwoord op de vraag over de fondsen wijst hij op paragraaf 1.3, waar tussen haakjes staat dat er nu geen besluitvorming plaatsvindt. Het college heeft op deze manier inzicht willen geven in de coalitieafspraken over de inzet van fondsen en een aantal investeringen. Bij duurzaamheid gaat het om een groot bedrag en daarbij gaat het college kijken of en hoe dat revolverend kan zijn. Alle voorstellen zullen voorgelegd worden aan Provinciale Staten, maar op dit moment wordt er geen besluit genomen.

De heer Van den Dikkenberg is benieuwd naar de status en de governance van de fondsen. Provinciale Staten nemen nu weliswaar geen inhoudelijk besluit, maar wel een besluit over de systematiek die volgens hem nieuw is. Als alle fondsen revolverend zijn, dan wil hij dat er graag aan toevoegen, want dan is de status ook geborgd. Gaat het echter om fondsen die op een aparte plek gezet worden, dan ziet hij het meer als een reserve, waarover verslag gedaan wordt in de P&C-cyclus.

Gedeputeerde Bakker antwoordt dat de stelpost wordt gevormd door de middelen die het college van plan is uit de begroting te gaan halen in de komende jaren, maar over de fondsen die genoemd worden in paragraaf 1.3 vindt nu geen besluitvorming plaats. De plannen daarvoor worden ter vaststelling aan Provinciale Staten aangeboden.

De heer Adriani vraagt of hij goed begrepen heeft dat de bedragen in die fondsen gefinancierd zullen worden uit de saldi-reserve op een manier die nog met de Staten besproken wordt en dat er geen nieuw financieel instrument wordt geïntroduceerd.

Gedeputeerde Bakker bevestigt dat en voegt eraan toe dat daarbij heel duidelijk is geborgd dat de uitwerking nog naar Provinciale Staten komt. Alleen voor duurzame energie is nog iets extra's nodig en dat zal er wellicht iets anders gaan uitzien dan de Staten gewend zijn.

Mevrouw Hoek heeft nog een andere vraag. Enige jaren geleden gingen er miljoenen euro's om in het Provinciaal Inpassingsplan (PIP), dat bedoeld was om lege panden te transformeren naar woningen. Zij vraagt of daarvan nog middelen over zijn of dat het PIP helemaal afgesloten is.

De voorzitter antwoordt dat het PIP in een andere commissie thuishoort, maar de vraag over het vervallen van subsidie, die hieraan verbonden kan worden, moet nog beantwoord worden.

Gedeputeerde Bakker vervolgt zijn beantwoording en vraagt aan de heer Van den Dikkenberg wat precies zijn zorgen zijn met betrekking tot het voornemen om meer te investeren in exploitatiesubsidies.

De heer Van den Dikkenberg heeft in het coalitieakkoord gelezen dat er kritisch naar subsidies zal worden gekeken. In deze wijziging blijven de exploitatiesubsidies echter nog onaangetaast en lijkt er zelfs een voorkeur te bestaan voor exploitatiesubsidies.

Gedeputeerde Bakker combineert deze vraag met die van mevrouw Hoek. Hij heeft eerder toegezegd dat steeds scherp gekeken zal worden of subsidies nog wel de provinciale doelen dienen. De coalitiepartijen hebben het college expliciet opdracht gegeven om te kijken welke subsidies beëindigd kunnen worden. In de stelpost staat daarvoor een taakstelling. Bij de kadernota krijgen Provinciale Staten een nadere uitwerking. Er is zeker geen voorkeur voor exploitatiesubsidies die tien of twintig jaar gaan doorlopen. De gedeputeerde vervolgt zijn beantwoording met VVD dat zeer terecht informeert naar de doorkijk naar 2030-2040, want enkele investeringen en de kapitaallasten daarvan zullen pas na deze coalitieperiode in de begroting te zien zijn. Bij de kadernota komt het college met een doorkijk naar 2030 en 2040, inclusief enkele scenario's, want er zullen keuzes gemaakt moeten worden. De laatste vraag ging over veel voorstellen in 2024. Over de uitvoerbaarheid is uitgebreid in het college, maar ook met de organisatie gesproken. Deze lijst zal geïntegreerd worden met de langetermijnagenda, maar aanpassingen als gevolg van externe factoren kan de gedeputeerde niet uitsluiten.

De voorzitter concludeert dat het voorstel als uitzonderlijk debat geagendeerd zal worden voor Provinciale Staten en schorst de vergadering voor een korte pauze.

Schorsing

13. SV Normenkader 2023 en wijzigingen in financiële – en controle verordening

De voorzitter heropent de vergadering en geeft een toelichting. De over dit onderwerp toegezegde memo staat bij de stukken en op 11 oktober 2023 is er een presentatie gegeven over de actualisatie van de Financiële Verordening en de Controleverordening. In het memo zijn ook de openstaande vragen beantwoord. Voorgesteld wordt om de goedkeuringstolerantie voor het boekjaar 2024 en verder te laten aansluiten op het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en de afspraken met de accountant, zoals die zijn vastgelegd bij de aanbesteding. Het zal dus ook een onderdeel zijn van het komende aanbestedingstraject. Het staat de Staten vrij om een andere tolerantie overeen te komen dan wordt voorgesteld.

Eerste termijn

De heer Janssen had verwacht dat er vandaag ook over begrotingsrechtmatigheid gesproken zou worden, maar het komt slechts zijdelings aan de orde in dit stuk. De VVD zal nu akkoord gaan met het voorliggende stuk, maar met de kanttekening dat zij voor het begrotingsjaar 2024 nog een keer dieper wil ingaan op de begrotingsrechtmatigheid, omdat dat vraagstuk nog in ontwikkeling is en omdat dat gevolgen kan hebben voor de slotwijziging. Budgetoverschrijdingen zijn wat de VVD betreft prima, als die samenhangen met het beleid of het gevolg zijn van zaken die de provincie niet in de hand heeft. De slotwijziging zou daardoor mogelijk een stuk dunner kunnen worden en misschien zelfs wel overbodig.

De heer Langenbach begrijpt dat met dit voorstel de grens voor 2024 wordt vastgesteld op 2% om aan te sluiten bij de grenzen van de accountant. Hij gaat ervanuit dat een grens van 3% minder werk betekent voor de controle, hoewel daarmee grotere afwijkingen worden toegestaan. Hij vraagt of Provinciale Staten later alsnog naar 3% kunnen gaan, als zou blijken dat het goed gaat.

De heer Van den Dikkenberg zegt bij interruptie, dat het niet gaat 3% en 2%, maar om 2% en 1%.

De heer Langenbach bedoelt dat Provinciale Staten voor 2023 1% en voor 2024 2% hebben vastgesteld, maar dat zij ook 3% zouden mogen kiezen voor 2024.

De voorzitter geeft het woord aan de gedeputeerde voor een reactie in eerste termijn.

Gedeputeerde Bakker legt uit dat met die voorstel voor dit jaar de werkwijze van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) wordt gevolgd en dat die voor volgend jaar ook nog 1% blijft. Het lijkt erop, maar zeker is dat allerminst, dat BZK daarna in de richting van de 2% wil gaan. Het college willen daarom het percentage niet vastleggen, maar stelt voor om Bado en daarmee ook de accountant te volgen. De Staten kunnen daarvan afwijken, nu maar ook in de toekomst. De gedeputeerde denkt dat 1% scherp genoeg is voor dit moment. De gedeputeerde vindt het een goed voorstel van de VVD om in 2024 dieper in te gaan op de begrotingsrechtmatigheid. Hij stelt voor om met ondersteuning vanuit Concern Control met een presentatie te beginnen om vervolgens een aantal discussiepunten terug te leggen bij de FAC.

De voorzitter vraagt wanneer de gedeputeerde dat gesprek denkt te gaan voeren en of de heer Janssen daar wellicht een voorstel voor heeft.

De heer Janssen pleit ervoor om het in ieder geval te doen voor het vaststellen van de Begroting 2025, dus ergens tussen nu en oktober 2024

Gedeputeerde Bakker verwacht dat eind Q2 2024 haalbaar is.

De voorzitter begrijpt dat de provincie de Bado-richtlijn volgt en de Financiële Werkgroep FAC dus niet de vrijheid heeft om in de aanbesteding een ander percentage mee te nemen dan de nu voorgestelde 1%.

Gedeputeerde Bakker bevestigt dat Utrecht die richtlijn volgt om te voorkomen dat ieder jaar deze discussie gevoerd moet worden. Het is voor nu en volgend jaar dus 1%. Wellicht gaat het in de jaren daarna iets omhoog om landelijk uniformiteit te krijgen.

De voorzitter concludeert dat de FAC adviseert om het voorstel als hamerstuk te agenderen voor Provinciale Staten.

14. 14 SB Planning P&C-producten

De voorzitter brengt in herinnering dat deze brief was aangekondigd en dat de commissie heeft verzocht om deze direct als bespreekstuk te agenderen.

Mevrouw Blekxtoon vraagt zowel aan de commissie-Janssen als de gedeputeerde of het haalbaar is om het voorstel, waarmee de commissie-Janssen op een gegeven moment komt, nog in 2023 door te voeren.

De voorzitter legt deze vraag direct voor aan de heer Janssen, omdat er geen andere vragen zijn.

De heer Janssen weet niet wat haalbaar is, maar het is de bedoeling dat de finale besluitvorming plaatsvindt bij de kadernota volgend jaar. Hij weet niet of bepaalde delen van het voorstel van de commissie verwerkt kunnen worden gedurende het lopende begrotingsjaar 2024. Die vraag hoort wat hem betreft thuis bij het college.

Gedeputeerde Bakker vindt het een terechte vraag. Hij heeft al iets gezegd over de slotwijziging. Als de Staten bij de aanstaande kadernota op advies van de commissie-Janssen de P&C-planning en de producten vaststellen, dan is dat voor de ambtelijke organisatie te laat om volgend jaar al echt dingen anders te gaan doen. Als dat wel de wens is van de Staten, dan zouden de Staten de opdracht daartoe voor het kerstreces moeten geven, maar dan zou ook met de ambtelijke organisatie besproken moeten worden of het haalbaar is. Daarmee zou dan overigens vooruitgelopen worden op het debat in de commissie-Janssen.

De heer Adriani vindt het verstandig om een nieuwe inrichting van de P&C-cyclus in te laten gaan op het moment dat er een nieuwe cyclus start. Dat gebeurt vanaf bij de kadernota. Hoe dienstbaar het aanbod van de gedeputeerde ook is, hij raadt de Staten af om halverwege de cyclus dingen te veranderen. Hij pleit ervoor om de commissie-Janssen eerst haar werk te laten doen.

De heer De Hartog maakt deel uit van de commissie-Janssen. Hij sluit zich gedeeltelijk aan bij de heer Adriani. Ook hij vindt het onverstandig om tijdens een P&C-cyclus dingen te wijzigen. Hij is wel bereid om te kijken in hoeverre het haalbaar is om er zo snel mogelijk mee te beginnen. In de richting van mevrouw Blekxtoon voegt hij eraan toe dat ook de introductie van het nieuwe financiële systeem impact zal hebben op de organisatie.

Mevrouw Blekxtoon begrijpt uit de reacties dat zij in 2024 nog geen veranderingen kan verwachten.

De voorzitter concludeert dat dat klopt, als de gedeputeerde niet voor het kerstreces een opdracht krijgt van de Staten.

Gedeputeerde Bakker beaamt dat. Hij waardeert de woorden van de heren De Hartog en Adriani.

De heer Wolting vraagt of dit conform de toezeggingen is van de voorganger van de heer Bakker. Hij herinnert zich dat in een verkiezingsjaar een ander ritme zou gelden dan in andere jaren.

Gedeputeerde Bakker antwoordt dat vragen daarover in de brief zijn beantwoord. Hij kent de ambitie om de presentatie van de jaarstukken naar voren te halen. Het college wil dat absoluut doen, maar een aantal factoren maakt dat lastig. Voor komend jaar is dit mogelijk, maar het naar voren halen van het debat en het toezenden van de jaarstukken wordt wat hem betreft onderdeel van de nieuwe P&C-cyclus.

De heer Wolting vraagt iets anders, namelijk welke afspraken zijn gemaakt met de heer Strijk over de P&C-cyclus 2024 en of wat nu voorligt daarmee overeenstemt.

Gedeputeerde Bakker antwoordt dat het college in principe doet wat is afgesproken en dat in de brief een toelichting wordt gegeven, als afspraken om wat voor reden dan ook niet haalbaar blijken te zijn.

De heer Janssen voegt eraan toe dat dit inderdaad afgesproken is als het best haalbare, maar dat de commissie er nu mee aan de slag is, omdat dit niet is wat de Staten wilden.

De voorzitter concludeert dat de SB hiermee voldoende is besproken.

15. 15 SB Stresstest 2024-2027

De voorzitter brengt in herinnering dat deze SB door CU is opgewaarderd met het verzoek om een half uur technische uitleg te krijgen over de stresstest. Zij vraagt de heer Wolting om een korte toelichting te geven bij dit verzoek.

De heer Wolting weet uit ervaring dat het maken van een stresstest een gigantische klus is. Hij is blij met het rapport, maar voor hem gaat een stresstest ook over het delen van de uitgangspunten, aannames en keuzes die in zo'n test zitten. Het is een complex gebeuren en daarom zou hij er in de FAC dieper op willen ingaan. Hij vraagt of de andere commissieleden daar ook behoefte aan hebben.

De voorzitter begrijpt dat hij vraagt of de commissie behoefte heeft aan een informatiesessie, maar niet om het nu te bespreken.

De heer Wolting heeft gevraagd om zoiets te gaan plannen, want dat vraagt om enige voorbereiding.

De voorzitter vraagt of andere fracties daar behoefte aan hebben.

De heer De Hartog beaamt dat een stresstest valt of staat met de aannames en de scenario's die uitgewerkt worden. Het lijkt hem enerzijds zinnig om zoiets te doen, maar hij weet uit ervaring dat het risico bestaat dat het uit de hand loopt en dat er heel veel geanalyseerd en uitgerekend wordt. De Staten moeten op een gegeven moment een besluit nemen in de wetenschap dat zij niet alles kunnen voorzien. Hij vindt het evenwel een goed idee om een keer te sparren zonder daar dagen aan te besteden.

Mevrouw Oude Luttikhuis zou het zeker verstandig vinden. Zij zou met name meer informatie willen krijgen over de solvabiliteitsratio, omdat zij zich daarover zorgen maakt.

De heer Janssen stelt voor om de stresstest te betrekken bij de doorkijk naar 2030-2040 en de uitgangspunten te koppelen aan het langetermijnperspectief.

Mevrouw Blekxtoon verklaart dat ook Volt behoefte heeft aan een informatiesessie.

De voorzitter concludeert dat er bij de FAC toch behoefte is aan meer informatie over de stresstest en de doorkijk naar 2030-2040. Zij vraagt of de gedeputeerde dat kan organiseren voor de FAC.

Gedeputeerde Bakker stelt voor dat de heer Philips de presentatie die hij voor vandaag heeft voorbereid, in een eerste rond met de FAC deelt en vragen inventariseert om er vervolgens op een ander moment dieper op in te gaan.

De voorzitter stelt voor om het zo te doen en daarna te inventariseren welke informatiebehoefte er dan nog is. Zij geeft het woord aan de heer Philips.

De heer Philips heeft naar aanleiding van het opwaarderingsverzoek een presentatie gemaakt die ingaat op de totstandkoming van de Stresstest 2024-2027 en de keuzes die daaraan ten grondslag liggen. Zoals voorgeschreven in de BBV worden in de begroting en het jaarverslag financiële kengetallen opgenomen en toegelicht in de paragraaf Weerstandsvermogen van de Programmabegroting. Die kengetallen aangevuld met de effecten van de 1e en 2e

begrotingswijziging vormen de basis voor deze stresstest. In de context van kengetallen kunnen de Staten bijvoorbeeld hele nuttige discussies voeren over het aangaan van een schuldpositie. De provincies hebben onderling ook afspraken gemaakt, bijvoorbeeld over het hanteren van signaleringswaarden. Dat kan nuttig zijn om Utrecht te vergelijken met andere provincies. Zoals gezegd wordt de basis van de stresstest gevormd door de kengetallen in de Programmabegroting 2024, aangevuld met effecten 1^e en 2^e begrotingswijziging. De paragraaf Financiering in de Begroting 2024 geeft ook een vooruitblik naar de komende jaren. Op basis daarvan wordt een geprognostiseerde balans gemaakt, inclusief een prognose van de vaste schuld, gebaseerd op met name uitvoeringsplannen. In de stresstest wordt uitgegaan van die aannamen, maar dat wil niet zeggen dat het ook realiteit wordt. Er is gekozen voor hoge en lage varianten van scenario's die van buiten naar binnen doorwerken, zoals de renteontwikkeling. Vanuit iedere variant van een scenario is de invloed van bijvoorbeeld inflatie, rente en de inkomsten vanuit het Rijk berekend op de cijfers van de kengetallen. De stresstest kan zo een hulpmiddel zijn om afwegingen te maken voor de toekomst. Tot slot vraagt spreker of de stresstest voldoet aan de informatiebehoefte van de Staten, of en welke verbeteringen mogelijk zijn en of de frequentie (nu jaarlijks) voldoende is.

De heer De Hartog bedankt voor de presentatie die wat hem betreft al veel verheldert. Hij vraagt of de heer Philips bekend is met risicomitigatie, waarbij een analyse wordt gemaakt van het risico van de wijziging en de kans dat die wijziging optreedt. Hij zou daarover iets meer willen terugzien in de volgende informatiesessie.

De heer Philips antwoordt dat de financiële kengetallen in de paragraaf Weerstandsvermogen staan en dat die paragraaf ook gaat over risicobeheersing. Hij neemt het verzoek van de heer De Hartog mee.

De heer De Jong vraagt hoe de kwalificatie in de tabel in de presentatie met de titel 'Afspraak provincies' tot stand is gekomen.

De heer Philips weet alleen dat de provincies daarover afspraken gemaakt hebben en dat Utrecht er twee kengetallen aan heeft toegevoegd met name met betrekking tot de motorrijtuigenbelasting. Hij stelt voor dat hij deze vraag schriftelijk beantwoordt.

De heer Janssen weet dat Utrecht destijds 3b heeft toegevoegd op voorstel van de SP ten opzichte van het maximale tarief dat provincies kunnen heffen. De wettelijk voorgeschreven indicator is ten opzichte van het gemiddelde van de provincies. Die kwalificatie ligt vast in de Financiële Verordening. De VVD vindt de stresstest een prima stuk. Er zijn dus geen verbeteringen nodig. De frequentie hangt af van de hoeveelheid werk die het maken met zich meebrengt. Wat de VVD betreft heeft een stresstest vooral toegevoegde waarde om ervoor te zorgen dat de financiën voor de volgende periode netjes worden achtergelaten. Als het niet te veel moeite kost, dan pleit spreker ervoor om ieder jaar een stresstest te doen.

De voorzitter vraagt of de gedeputeerde iets kan zeggen over de frequentie van de stresstest.

Gedeputeerde Bakker antwoordt dat het best veel werk is. In de vorige periode waren de omstandigheden genoeg reden om het jaarlijks te doen, maar wellicht zou het vanaf nu beperkt kunnen worden tot het begin en halverwege de collegeperiode. In de richting van de heer De Jong zegt hij dat de signaalwaarden in artikel 10 van de Financiële Verordening staan en dat met die tabel is gewerkt.

De heer Wolting benadrukt nogmaals dat een stresstest voor hem echt een instrument is om af en toe te kijken wat de impact op de begroting is van extremiteiten, zodat Provinciale Staten weten welke correctievoorstellen zij van Gedeputeerde Staten kunnen verwachten. Hij zou met name op dat aspect dieper willen ingaan.

De heer Koren zou die informatie het liefst voor de begroting hebben. Hij is het met de heer Janssen eens dat er nogal wat veranderingen op de provincie afkomen. Hij zou graag willen weten wat de consequenties zijn van de meest extreme veranderingen. Een keer in de vier jaar zou hij daarom te weinig vinden. Wellicht kan een aantal onderdelen meegenomen worden in de begroting, zodat de Staten weten wat de gevolgen zijn van een besluit.

De heer De Jong heeft nog twee vragen, ten eerste in hoeverre de correctie op inflatie nu al is meegenomen in de stresstest en ten tweede of in de stresstest ook al vooruitgekeken wordt naar de mogelijkheden van een nieuw belastingsveld na 2030, als de opcenten verdwijnen en het rekeningrijden wordt geïntroduceerd.

De voorzitter ziet twee verschillende soorten vragen. Ten eerste de vraag wat er gebeurt, als zich nu ineens een extreme ontwikkeling voordoet en ten tweede de cijfers op de lange termijn. Zij geeft het woord aan de heer Philips.

De heer Philips antwoordt dat er in de uitgangspunten bij de begroting rekening gehouden wordt met de inflatie, gebaseerd op de cijfers van dat moment. Als de inflatie zich in de werkelijkheid anders ontwikkelt, vindt er geen correctie plaats. Provinciale Staten nemen een besluit bij de begroting en op basis daarvan wordt tarieven voor het komende jaar vastgesteld.

De voorzitter geeft het woord aan de gedeputeerde.

Gedeputeerde Bakker stelt voor om de wens om verder vooruit te kijken te combineren met de kadernota. Het lijkt hem erg veel omvattend om alles in beeld te brengen wat mogelijk kan gebeuren. De grootste externe risico's op financieel gebied (rente, inflatie, Provinciefonds) zitten erin voor de komende periode. Hij stelt voor om dit iedere twee jaar te doen, zodat de werkdruk iets verlicht wordt, maar de Staten wel de vinger aan de pols kunnen houden. Bovendien is het van belang om te kunnen zien wat de komende herijking van het Provinciefonds en een nieuw belastinggebied doen met de begroting op de lange termijn. De gedeputeerde stelt voor om via de voorzitter of de griffie de vragen te inventariseren voor een volgende informatiesessie en om die iets vooruit te schuiven in de richting van de kadernota, als de sessie veel voorbereiding vraagt.

De voorzitter denkt dat die vragen schriftelijk verzameld kunnen worden, maar dat de Staten die ook nu kunnen meegeven. Het gaat daarbij zowel over de stresstest als de doorkijk naar 2030-2040.

De heer Langenbach vindt het een uitstekend idee om een informatiesessie te organiseren en zou daarbij het liefst naar het effect voor 2030-2040 kijken. Ten tweede zou hij graag een nog iets hoger scenario toegevoegd zien, als dat niet te ingewikkeld is.

De voorzitter begrijpt dat het de bedoeling is om dat bij de informatiesessie te bespreken en om het pas bij een volgende stresstest uit te voeren.

De heer De Jong is gevoelig voor het argument dat het niet heel veel werk met zich mee moet brengen, terwijl de waarde relatief beperkt is. Twee keer per periode lijkt hem daarom voldoende. Voor de langere termijn heeft hij iet alleen behoefte aan informatie, maar ook aan het onderlinge gesprek over de daling van het Provinciefonds en het nieuwe belastingveld.

De heer De Hartog wil het bespreken met zijn fractie en komt er schriftelijk op terug.

De heer Koren is het eens met wat de heer De Jong zegt, maar dat staat wat hem betreft los van deze stresstest.

Mevrouw Hoek stelt voor te beginnen met één jaar om erin te komen en het dan weer te doen na twee jaar om het voldragen te kunnen overdragen naar de volgende periode.

De heer Wolting herhaalt dat een stresstest volgens hem bedoeld is om te kijken hoe gevoelig het beleid is, als er iets gek gebeurt. Hij zou graag meer informatie willen hebben over de verwerking de MIP en MOP in de stresstest. Wat hem betreft is een stresstest een keer in de vier jaar aan het begin van een periode voldoende.

De heer Janssen wijst erop dat de werkelijkheid altijd anders loopt, hoeveel scenario's er ook gemaakt worden. Hij betwijfelt het daarom of het heel veel waarde heeft om extra scenario's toe te voegen. Hij denkt dat het gesprek in het kader van 2030-2040 vooral moet gaan over het 'let op'-signaal in de stresstest en dat dat juist de toegevoegde waarde is. Hij vindt de toelichting uitstekend en afdoende. Hij heeft behoefte aan meer informatiesessie, maar wel aan een gesprek over de doorrekening naar 2030-2040.

De voorzitter kan geen eenduidige conclusie trekken. Zij denkt dat er nu voldoende informatie is gegeven over de stresstest. Een doorkijk naar 2030-2040 gaat meer over beleidswijzigingen dan over externe factoren, waar de stresstest over gaat. De Staten willen sowieso graag met elkaar het gesprek voeren over die doorkijk naar 2030-2040. Wellicht kunnen de open eindjes meegenomen worden in dat gesprek. De focus ligt dan op de doorkijk naar 2030-2040. De gedeputeerde heeft toegezegd dat de stresstest gedaan zal worden na de financiële verwerking van het coalitieakkoord en halverwege de coalitieperiode, dus een keer in de twee jaar. Als de Staten dat zouden willen veranderen, dan kunnen zij daartoe oproepen via een motie.

Gedeputeerde Bakker begrijpt dat het taaie kost is en daarom mogen Statenleden wat hem betreft altijd contact opnemen om vragen te stellen. De majeure neemt hij mee naar de volgende informatiesessie over een doorkijk naar de komende twintig jaar.

De voorzitter stelt vast dat haar voorlopig conclusie dus altijd nog gewijzigd kan worden naar aanleiding van vragen, opmerkingen of suggesties die de Staten kunnen meegeven na afloop van deze vergadering.

16. Sluiting

De voorzitter bedankt alle aanwezigen voor hun inbreng en sluit de vergadering van de FAC om 11.10 uur.

Toezeggingen

10. SV Slotwijziging 2023

- Gedeputeerde Bakker heeft toegezegd schriftelijk terug te komen op de vraag van de heer Van den Dikkenberg over het afkomen van middelen, terwijl daar verplichtingen onder liggen, en of dit ook op andere plekken voorkomt.

15. SB Stresstest 2024-2027

- De gedeputeerde heeft toegezegd dat de stresstest gedaan zal worden na de financiële verwerking van het coalitieakkoord en halverwege de coalitieperiode, dus één keer in de twee jaar.